

KALAPUTXI

MUTRIKURD HERRI-ALDIZKARIA
2015eko azaroa - 105. zenb.

BIZITZA OSO BAT MUTRIKUARRON OSASUNA ZAITZEN

Jose Arrunategi Santos

HERRIXAK EGINDAKO ELEIZIA

SEMEA, ALABA, SEMABA,...?

GURE KABIA HAN DAGO, BAINA ETORRIKO GARA BERRIZ ERE

BASERRI GIROAN MARITXU GOIKOETXE Arekin

ZAINTZA PARTEKATUA: EPAITEGIAZ AT BADIRA IRTENBIDEAK

Igualatorioarekin
eta
Osakidetzarekin
lan egiten
dugu

Audioprotesista
egunero dago
zentroan

Audiometriak
doain

Optika Vitoria
OPTIKA -- AUDIFONOAK

Iparkale 1 - Ondarroa
Tel. 946 134 138
mvitoria@cnoo.es
www.optikavitoria.com

Aliprox

Zure marka

liderra den Talde baten babesarekin

*gure bezeroengandik
beti hurbil*

aurkibidia

Informaziua	4
Zeuk esan	5
Puri-purixan	6
Bi hitzetan	8
Mutrikuarrak erbestian	10
Lapazorrikeixak	11
Karenka	12
Oroimenez	14
Bi erronbo ta erdi	15
Auzxoz auzo	16
Bai Txo!	18
Aisialdia	19
Zorion agurrak	20
Argazki zaharra	21
Agenda	22

Kalaputxi ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen-iritzien erantzunkizunik.

Argitaratzailea

Karenka komunikazio elkarte

Barrenkale, 12 behe - 20830 Mutriku.

Telefona

635 748 393

e-maila

kalaputxi@topagunea.com

kalaputxi2001@gmail.com

Bloga

kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea

Mutrikuko Udala

Kolaboratzaileak

I.Andonegi, J. Larrañaga, G.Garagarza, IXA, EMA,
Txantxangorri, Bai Txo!, A. Garagarza.

Tirada

2.200 ale

Lege Gordailua

SS-787/01

ISSN

1579-4792

Inprimategia

EUSKALINPRI. Deba

Banaketa

Kalaputxi

Gipuzkoako Foru
Aldundia

Mutrikuko Udaleko
Kultura eta Euskara

iritzixa

ALTXORRA

Lehengo goiz baten armuzatzen nauala, denbora horretan gustatzen zait eguneroko berriak irakurtzea, topatu noan periodiko baten, oraintxe kontatzea nijuana.

Irakasle bat zauan erakusten buruaren, adimenaren, ezaugarri batzuk bere ikasleei eta esaten zien, burua, planeta honetan dauan gauzarik funtsezkoena dala. Energi iturri agorrezina, iraunkorra eta eraberritzai-lea.

Milloika ume jaioberri gehitzen dala mundura egu-nero altxor hori buruan kokatuta. Danontzako balore berdiña daukana, berdin nungoak diren, baina asko ta asko baztertuta geratzen dala. Ez ei do injustizia handiagorik altxor hori galtzen lagatzea bezelakorik.

Animatzeko adimen hori lantzen, irakasleak esaten zien eskolan eta unibersidadean ikasitakoak, ikusten ez den aberastasun hori, bizitzan lagunduko ziela beti nahiz munduan bestaldera joan.

Ez ziela eskanerrak detektatuko, ezta aduanan deklaratu beharrik izango, ezta ere, inolako “gendarmerik” ez ziela bidea itxiko eta lapurrengandik salbu egongo dala.

Baina, ohartzean ikasle bat ez zela bere hitzekin jabe-tzen, eskuan zoan tabletaren “videojuego”an zentzu guztia ipinita, esan zien, gaitza bada ere burmuin hori lapurtzea oso erreza dala “jatea” eta “garbitzea”. Bai, “buru-garbitzea” dala gehixen erabiltzen dan praktika altxorra lapurtzeko. Fanatismoa, supersti-zioa, irakaskuntzan rekorteak, hedabideetan manipu-lazioa ei dia altxor hori lapurtzeko modua eta ume inteligenteena esklabu bihurtzea. Baina inteligentzia lantzearekin batea, berakin daramala kontra jartzeak ere, “matxinatzea” esaten zoan. Rebeldia hori eta ez beste ezer ei da askatasuna, defendatu beharko dan azken harresia.

Maribel Urkiri Arruti

telefonoak ~ ordutegiak

Medikuak, anbulantziak, botikak

Larrialdiak	943 46 11 11
Anbulatorioa	943 60 43 00
DYA zentrala	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00

Zaintzako botikak:

*Lasuen-Elezgarai (Mutriku).....	943 19 50 26 / 626 611 392
Apraiz (Mutriku).....	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Zalduegi (Deba)	669 26 22 01
Burgoa (Deba)	667 33 88 90
Etxeberria (Elgoibar)	943 74 01 40
Garitaonaindia (Elgoibar).....	943 74 11 77
Yudego (Elgoibar)	943 74 12 93
Barrenetxea-Etxeberria (Elgoibar)	943 74 12 77

*Otxagabia botika hemendik aurrera Lasuen-Elezgarai da

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48
.....	679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Turismo bulegoa	943 60 33 78
Bake Epaitegia	943 60 70 49
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz Frontoia	943 60 41 91
Ur partzuergoa	902 30 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Anai Arte	943 60 34 10

Irakaskuntza

Goizeko Izarra ikastola	943 60 36 75
San Miguel ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko Institutua	943 60 35 45
Udal euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika eskola	943 60 37 80
Haur eskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

Ansola Taxia	638 672 383
Anton Taxia	666 221 999
Xabi Taxia	656 289 026
Lurraldebus	943 41 52 08
Pesa autobusak	902 10 12 10
Bizkaibus	902 22 22 65
EuskoTren	902 54 32 10
Loiuko aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Parrokia	943 60 39 87
Bikario etxea	943 60 39 88
Sta Katalina eliza	943 60 34 42
Kofradia	943 60 32 00
4 Posta zerbitzua	943 60 30 44

MUTRIKUTIK

DONOSTIARA

Astegunak

6:50 / 10:00 / 13:30 / 19:30

Zapatuak eta Jai egunak

09:30 / 12:30 / 16:30 / 19:30

DONOSTIATIK

MUTRIKURA

Astegunak

8:00 / 11:30 / 14:30 / 14:40 (Antiguotik) / 20:30

Zapatuak eta Jai egunak

10:30 / 14:30 / 17:30 / 20:30

Ordutegiak Bizkaibussen zerbitzuekin koordinatu dira Eibarren, eta Euskotren zerbitzuekin Deban.

MUTRIKUTIK

ONDARROARA

Astegunak

6:55etik 21:55era, orduro eta
azkena 22:30etan

Ostiraletan bakarrik 23:05 / 00:55

Zapatuak

07:55etik 22:55ra orduro.

Gauekoa 01:05 / 03:05 / 05:05 / 06:35

Jai egunak

8:55etik 20:55era orduro.

MUTRIKUTIK

DEBA - MALLABIARA

Astegunak

7:15etik 20:15era orduro / 21:25 / 22:15*

Ostiraletan bakarrik 22:45* / 23:20* / 01:10*

*ez dira pasatzen Mendaroko ospitaletik eta
Deban tunelean geratzen dira.

Zapatuak

07:15etik 22:15etara orduro.

Gauekoa 23:55 / 01:55 / 03:55 / 05:55

Jai egunak

8:15etik 20:15era orduro. Azkena 21:25etan.

BILBOTik - ERMUA - ONDARROAra (autopistatik)

Astegun eta zapatutan

orduro 07:10etan hasita - 22:10etan azkena

MUTRIKURAINO 14:10 / 18:10 / 20:10

Jai egunak

orduro 08:10etan hasita - 22:10etan azkena

ONDARROAtik - ERMUA - BILBOra (autopistatik)

Astegun eta zapatutan

orduro 05:40etan hasita - 19:40etan azkena

MUTRIKUtik (goiko errotonda) 06:25 / 07:25 / 15:25

Jai egunak

orduro 06:40 hasita - 20:40etan azkena

ESKERRIK ASKO

Zoritxarrez, bizitzak iñoiz eman ahal doan golpeik haundixena jaso degu.

Une gaitzak, latzak eta gogorrek pasatzen gozen arren, zuek guztiokin zorretan gaudela sentitzen deu.

Bene-benetan eskertu nahi dizuegu, danok hain estu eta goxo emandako besarkadak eta muxuak. Demaseko berotasuna, indarra eta "subidoia" eman diguzue danon artian.

Gure eskerrik beruenak danontzat.
Eskerrik asko Mutriku!!!!

Kaskas familia**ZUHAITZ ETA HODEIRI MAITASUNEZ!**

Umetatik guri familixan, ideia eta formetan "pertsonak beste guztiaren gainetik" esan eta erakutsi zigutenetik, oraingoan zuei ere berdina transmititzen saiatzen ari gara. Pertsona ezberdinak eta ideia kontrajarriak bakoitzak bere lekua izan behar dutela, bizitza oso plurala delako, eta gainera bide batez, hortan sinisten dugulako.

Eta berriro herrian denok berdin pentsatu edo/eta jokatzeko ez badugu, besteen errespetua galtzen dugu? Norberaren eta talde bateko partaide izatearen duintasunarekin beste zerbait proposatzea eta aurrera eramateko ahaleginetan "arrain haundiak arrain txikia jaten du" esamoldearekin bat egiten ez dugulako, eta etorkizuneko gizarte justuago batekin amesten dugulako...

Politika askatu!

Mesedez, zuen iritziekin pentsatzen eta bizitzen ausartu zaitezte!

Idoia Arrillaga Agirre

1970ean JAIOTAKOEN KINTADA

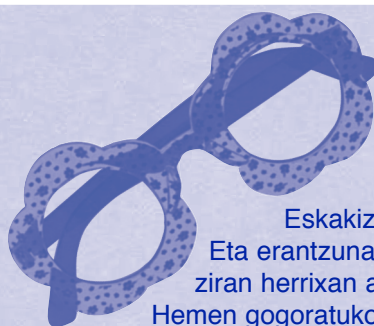
2015eko abenduaren 19an, San Tomas egunean bazkaria egingo da Kalbaixo jatetxean. Bertara joateko autobusa egongo da. 13:30etan Ametza tabernan elkartuko gara.

Izena emateko 646 655 650 (Juana M^a) zenbakira deitu. Azken eguna abenduaren 12a.

Animatu eta etorri lagun artean ondo pasatzera!

Goizane Barrenetxea

Kalaputxi irakurleen gutunak plazaratzen ditu. Datozen ordenean eta espazioak eskaintzen duen aukeraren barruan, moztu edo hurrengo hilerako laga dezakegu. Gutunak izen abizenekin bidaliko dira: Kalaputxi, Barrenkalea 12 behe, 20830 Mutriku edo internet bidez bidaltzeko: kalaputxi2001@gmail.com edo kalaputxi@topagunea.com

BETAURREKO LILAK

IAZ, AZAROAN, EMAKUMEENGANAKO INDARKERIAREN AURKAKO MOZIOA ONARTUA IZAN ZAN UDALIAN (I)

Eskakizuna herritar askoren izenian egin zan:

Eta erantzuna ere aho batekua: bakoitzak bere kokapen filosofikua egin eta gero, ontzat hartu ziran herrixan aurrera eraman beharreko neurriak.

Hemen gogoratuko ditxugu aipatutako oinarri batzuk (I) eta hurrenguan helburuak gauzatzeko hartutako erabakixak (II).

1. Udalak, gaitzespenik sendoena adierazi nahi die emakumeen kontra egiten diren indarkeria adierazpen guztiei.
2. Aitortu nahi du, bereziki emakumeen elkarteetan aldetik egin izan den lana.
3. Eraso eta jarrera sexistak ez dira jokaera isolatuak, emakumeen kontrako indarkeria haurtzarotik eta bizitza osoan ahalbidetzen duen sistemaren parte dira eta emakumeen segurtasuna, askatasuna eta gaitasunaren kontra egiten du.
4. Berdintasun falta da emakumeenganako indarkeria ororen oinarrian dagoena eta, indarkeria horren aurkako borroka ezinbestean egon behar du balore aldaketa sakon bati lotuta.
5. Indarkeria matxistaren eragina handia da gazte jendearen artean, hortik dator prebentzioan lan egiteak eta esku hartzeak daukan garrantzia.
6. Babesa, antolatu ohi diren "Beldur Barik" egitasmo, eta gazteekin prebentzio lanerako tresna baliagarri eta beharrezko diren egitasmoei.
7. Ez du onartuko emakumeen kontrako erasoak eta diskriminazio jarrerak justifikatuko edo banalizatuko duten adierazpenik.
8. Mutrikuko udalak erakunde guztiei eskatzen die, berdintasunaren aldeko eta indarkeria matxistaren aurkako politika aktibo, integral eta koordinatua garatzeko.
9. Urratuak diren giza eskubideei buruz hitz egiten dugulako, eta argi eta ozen adieraziko dugu "tolerantziarik EZ emakumeen kontrako indarkeriaren aurrean".

Edozein ekarpenarako: **emakumeakmutrikunabixan@gmail.com**

ZAINTZA PARTEKATUA (eta II)

EPAITEGIAZ AT BADIRA IRTENBIDEAK

Epaitegietara jotzen duten gurasoentzat bi hitz:

Epaileek gai ekonomikoak eta etxebizitza nori ego-
kitu, bermatzen dituzte gehien bat. Epaitegiak fami-
liako kontuak erabakitzeko hotzegiak dira: epaiketa
baten formatua bera... batek deklaritzen du...
gero besteak... urduritasuna... aukerarik ez ahaztu
zaizkizun gauzak esateko...

Emozioak eta gai ekonomikoak nahastu egiten dira
eta epailea hor dago beti ere bereizteko.

Banaketaren ondorioz ahulduta dauden familien-
tzako kostu ekonomikoa ikaragarria da: abokatuak,
prokuradoreak, bidaiak... Guraso bata edo bestea,
eta kasu gehienetan biak, kaltetuta atera daitezke.

Seme alabak epaitegietako talde psikosozialaren
galderei erantzun beharra izaten dute eta adinez
nagusiak direnak askotan guraso baten edo beste-
aren kontra gainera... ardura gehiegi haurren esku-
tan.

Egoera honen aurrean hobetu daitezken zenbait puntu

•Zaintza eta kustodia terminoa desagertu beharko
litzateke, eta guraso ahalgo partekatuaz (patria
potestad compartida delakoa) hitz egin beharko li-
tzateke. Adin txikikoekin denbora eta arduraren
banaketaz (guraso-kidetasuna edo parekidetasuna
bultzatu).

Egia da epaile batek ezin duela bikotekideen arte-
ko gatazka konpondu, baina egia da ere bikote ba-
tzuk ezin dutela bere kabuz konpondu beraz, gura-
soei gizarte zerbitzuak eskaintzen duten aukeraz
informatu eta bideratzeko aholkuak eman behar
zaie epaitegietara iritsita ere (epaile batzuk egiten
ari dira Madrilen baina ez da derrigorrezkoa joatea
eta ez joateagatik ez du epaiketan eraginik izan
behar). Azterketa sakonagoak egin behar dira epai-
tegietako talde psikosozialaren eskuetan erabakia
utzi baino lehen, epaileak erabakitzeko tresna

gehiago izan dezan. Gaur egun, ordu beteko saio-
ak egiten dituzte haurrek elkarrizketatuz, eta era-
bakiak saio horretan gertatzen denaren arabera
izaten dira. Honen orde, ordurarteko zaintza nola-
koa izan den aztertu beharko litzateke. Eskola/ikas-
tolako tutore eta irakasleen txostenak, familiako
medikuarenak eta gizarte zerbitzukoak eta (baleu-
de) aztertu beharko lirateke, gurasoen harremana
eta haurren ibilbidea zein izan den ikusteko. Eta
guzti hau kontu handiz eta profesionaltasuna era-
kutsiz.

Haurra jaioberria eta laktantzia bukatu arte amare-
kin egon beharko litzateke eta aitari bisitatze-
ko aukera zabala eman. Aitak ulertu beharko luke hau-
rraren onerako dela eta amak ulertu behar du aitak
duen ikusteko eta beraz egoteko beharra.

Etxebizitzaren erabilpenari buruzko erabakian egia
da ideala izango zela etxebizitza saldu eta bikotea-
ren artean banatzea, baina horretarako bikotea
egoera ekonomiko berdintsuan egon beharko litzat-
teke eta zoritxarrez, emakume gehienek gizon-
ek baino %20 gutxiago irabazten dute lan berdi-
na egiterakoan. Ados jartzen ez diren bikoteetan
epaileak erabaki behar du daukan datuen arabera,
baina halere etxebizitzaren erabilpena eta umeen
zaintza ez lirateke elkarri lotuta egon behar gure
uztez. (II kapitulua, 2.puntua c hizkia).

Umeen iritzia epaiketa batean garrantzitsua izan
daiteke baina ez erabakigarria (epaileak entzuten
du umeen ahotsa bere gurasoen ahotik). Beraien
ardura ez da gurasoen arteko gatazkan gauzak
erabakitzea. Umeak epaiketetatik kanpo utzi
beharko lirateke, hau gurasoen arteko gatazka da.
(IV. kapitulua. guarda y custodia art. 8 3.puntuko d
hizkia).

•Umeak familiarekin izan behar duten erlazioak
judizialki erregulatzea ere, neurriz kanpo joatea iru-
dizten zaigu (IV.kapitulua, 2.puntua a hizkia). Inork

SUKALDEKO ALTZARIAK
EBANIZTERIA

OKILA AROZTEGIA S.L.

Txirritxa - Mutriku

Tel. 943 60 40 18 - Faxe: 943 60 31 03

Ntra. Sra.
de Begoña
EHORZKETA

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

ez luke erabaki behar norekin izan behar duen harremana edo nor maitatu behar duen umeak. Biolentzia modu desberdinetan isladatzen da eta biolentzia mota asko ikustezinak dira.

•kidetzak esaten duenean, (IV. kapituluari) genero edo familia indarkeriaren salaketa soila, (gaztele-raz sinplea... salaketa bat egitea gauza sinplea ez da, dakidana da, hain gogorra dela, emakume askok eta askok ez dutela salatzen).

•Baina beste kasu batzuetan egia da gurasoak epaitegiara gero eta errazago joaten direla, bata bestearen aurka eta seme-alabak gurasoen aurka-ko salaketak jartzera, eta honek, errugabetasuna (presuncion de inocencia delakoa) zalantzan jartzen du. Beste partea estigmatizatua geratzen da jendaurrean, kontrakoa frogatzen ez bada.

•Zaila da errugabetasunaren eta genero indarkeria- ren artean erabaki bat hartzea. Kasuz kasu ikusi beharko litzatekela uste dugu eta haurren onera-ko dena aukeratu.

Azken xedea, konklusioa, ondorioa

KIDETZAK planteatzen dituen zenbait ideia berez ez dira txarrak, zaintza partekatua... etxebizitza saldu eta irabaziak banatu... bai baina, hori legez ezarri behar dela esaten duen hortan ez gaude ados, ez bait gara bizi gizarte orekatu batean (desorekak handiagoak direla esango genuke). Gure gizarteak ez dago oraindik honetarako presta- tua.

Gure ustez, gurasoak gatazkan daudenean eta ez dituztenean gizarte zerbitzuak eskainitako lagun- tzak nahi, ez lukete zaintza partekatua eskatu behar, seme alaben eta beraien mesederako. Seme-alabek jasan beharko dituztelako bien arteko desoreka guztiak eta beraien arteko gatazkak are- agotuko direlako. Baina argi daukagu, gizarte zer- bitzuak eskainitako laguntzak ezin direla derrigo- rrez ezarri, bitartekaritzaren printzipioa delako derrigorra ez izatea.

Epaiketan gatazka ekonomikoak eta zaintza eta etxebizitza noren eskuetan geratzen den, hori da konponduko dutena, besterik ez. Guraso askok ez dakigu hau horrela dela eta gero sorpresa handiak eramaten ditugu.

Egia da, epaitegiak, txosten zehatzagoak beharko litzuketela zaintza guraso baten edo bestearen eskuetan lagatzeko. Haurren bizitzan zerikusia duten erakunde guztiena izanik, epaileak tresna gehiago ditu erabakitzeko.

Baina zaintza partekatua bilatzen ari den gurasoa, konponbiderako tresnak bilatzen ari da, eta bere kabuz ezin badu, gizarteak aukera bat eskaini behar dio hori aurrera eramateko.

Gizataldeetan pertsonen kalitateak eta hezkuntzak markatzen du ezberdintasuna. Guk zernolako Eus- kal Herria eraiki nahi dugu?

Emakume Askeak Talde Feminista

LEGE BERRIA EZAGUTZEKO

Interneteko helbide honetan aurkitu dezakezue:
<https://www.euskadi.eus>

Euskal Herriko Aldizkari Ofiziala:
EHAA 129. zk., 2015eko uztailaren 10a, ostirala.
7/2015 LEGEA, ekainaren 30ekoa,
gurasoen banantze edo haustura kasuetako familia harremanei buruzkoa

**JATETXEA
LANDETXEA**
apartamenduak
bezeroentzako
aparkalekua

**eguneroko
menua**

**berezitasuna
txerri txikia**
(enkarguz erreta, edo frijitua)

Laranga auzoa · Mutriku · Tel. 629105733 · luis@pikua.es

ASTIGARRAGA ANAIK, S.L.U

ERAIKETAK

Tel.: 943 60 40 86 / 667 411 938
e-mail: astigarragamutriku@outlook.es

Txurruka Tteak., 28 beheka - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

HONDARTZAN NEURKETAK EGITEN ARITU DA KOSTEN ZERBITZUA

Hondartzetan neurketak egiten aritu da urrian Gipuzkoako Kosten Zerbitzua. Ohiko prozedura dela adierazi dute neurketak egiten aritu diren teknikariek. Dirudienez, euskal kosta guztian hondarraren joan-etorriari jarraipena egiten diete, eta horretarako urtean bitan neurketak egiten dituzte; bata neguan izaten da, eta bestea udan.

GALDONARAKO ETA MIZKIAMENDIRAKO BIDEAK KONPONDU DITUZTE

Aldunditik lortutako diru laguntza bat tarteko, Udalak zenbait baserri bide konpondu ditu. Mijoatik Galdonarako bidearekin hasi ziren hobetze lanak eta ondoren, Artzain errekatik Mizkiamendira doan bidearen txanda etorri zen. “Horiek ziren herrian egoera txarrean zeuden bideak”, arrazoitu dute biden aukeraketa Gobernaziotik. “Guztira 100 mila eurotik gora bideratuko dira aurrean baserri bideak berritzera. Hori posible izateko Aldunditik 75.000 euroko diru laguntza lortu dugu”, gaineratu dute.

ESTATU ESPAINOLEKO, ANDORRAKO ETA PORTUGALEGO SKY SERIEKO LASTERKETEN TXAPELDUNA IZAN DA KORTAZAR

Skyrunners National Series 2015eko txapelduna Oihana Kortazar izan da Sky serieko lasterketetan, bigarrenari alde nabarmena aterata (Kortazarrek 420 puntu; bigarren sailkatuak, Sheila Avilesek, 328 puntu). Zortzi lasterketa gogorrek osatzen dute Sky seriea; azkena, Montsenyko mendi maratoia izan da, eta han ere lehen postuan sartzea lortu zuen Mutrikun bizi den elgetarrak. Egindako denbora: 04:52:10. Sky serieko lasterketek 50 kilometrotik behera izaten dute, eta 2000 metroko altuera baino gutxiagoko mendietan izaten dira. Malda, berriz, %13koa izan behar da.

GABA BELTZEAN, MAMURIK EZ

Aurtengo Gaba Beltzean mamuaren falta izan da nabarmenena, dudarik gabe. Hutsune horren atzean izan da, ordea, arrazoirik. Gazte Asanbladak eman du azalpena: “Urte osoan gaztetxea mamuz beteta egon da. Badirudi gazteek ez dute la gaztetxea euren sentitzen, ez dira arratsalde pasa hara joaten, eta ez dute herriko ekintzetan ia parte hartu ere egiten”. Errealitate horren aurrean, gazte asanbladako kideek herritarrei “gaztetxe-ko mamuak akabatzen laguntzeko” deia egin diete. “Gaztetxea berpiztuz gero, datorren urtean mamua guztion artean erreko dugu; mamurik gabe, Gaba Beltz bezperako gaua ez delako ez hain iluna, ez hain beldurgarria”.

UZTAILAREN 1ean EDUKIONTZIEN BIDEZ JASOKO DIRA ZABORRAK

“Zabor bilketa sistema berria uztailaren 1ean martxan egotea aurreikusten dugu”. Horrenbestez argitu ditu Ion Gamba gobernazioburuak bilketa sistema berriaren ezarpenerako Udalak dituen asmoak. Mutriku eta Debak aldi berean jarriko dute martxan sistema berria, eta horretarako, Mankomunitateak, 2016ko aurrekontuan, 190.000 euroko inbertsioa egitea aurreikusita duela ziurtatu dute Udaletik. Inbertsio hori, besteak beste honakorako izango da: bilketa kamioi berria, edukiontzi berriak, txipak, etxeetara banatzeko ontziak eta organikoa jasotzeko poltsak. Horretaz gain, eta hiru pertsona ere kontratatuko ditu Mankomunitateak bi herrietako sistema martxan jartzerako.

ERRUGBIAN JOKATZERA ANIMATU NAHI DITUZTE GAZTE ZEIN NAGUSIAK

Eguaztenero, 17:00etatik 19:00etara, San Migel futbol zelaian. Hori da errugbia ezagutu nahi dutenentzako hitzordua. Gazte zein nagusi hurbiltzea da errugbi eskolakoek lortu nahi dutena, eta planteamendu guztiz erakargarria daukate, gainera: jolasen bidez ondo pasatzea. “Eskolan errugbiaren oinarritzko kontzeptuak ikasi eta barneratzen dituzte”, azaldu dute eskolako kideek. “Kontaktu gabeko errugbian aritzen dira gurean; beste kirol mota bat eta beste balore batzuk transmititzen dizkiegu”. Gauzak horrela, errugbia ezagutu nahi duen edonork aipatutako hitzordura agertu besterik ez du egin behar.

OKELAR ANAIEI OMENALDIA, URTARRILAREN 16an

Abenduaren 20an hauteskundeak direla eta, Gipuzkoako Bertsolari Txapelketako finala abenduaren 19an jarri dute, Okelar anaiei omenaldia egitea aurreikusitako egunean. Ondorioz, omenaldia, eta Okelar Bertsopaper sariketaren sari banaketa, Mutrikuko Santo Tomas Eguneke ferian egin beharrean, urtarrilaren 16an egingo da. Atzerapena tarteko, bertsopaperak aurkezteko epea berria hau da: abenduak 14. Omenaldi egunean Okelar anaiei buruz egindako bideo-lana ere aurkeztuko da. Bideoaren trailerra ikusteko: bit.ly/1MmBgAN edo youtuben Okelar bilatu.

ERTZANTZAK LANDA GUNERAKO ZERBITZUA MARTXAN JARRIKO DU

Eibarko Ertzaintxetik jakinarazi dutenez, landa eremuko herritarren arazoei irtenbidea emateko landa guneko zerbitzu berria jarriko dute martxan. Ertzaintzaren zigilua duten ibilgailuak baserriz baserri ibiliko dira aurrerantzean. Gainera, baserrietara tarteka bisitak ere egingo dituztela jakinarazi dute, euren berri edukitzeko eta zerbitzua haiei hurbiltzeko. Ertzaintzaren landa guneko zerbitzua basozainekin elkarlanean arituko da.

HONDAKINEN TASA IZANGO DA 2016an IGOKO DEN BAKARRA

2016an udal tasa eta zerga ia guztiak bere horretan lagatzea erabaki du Udalak. Bat bakarrik igoko da: zaborren gaineko tasa. Eta aplikatuko zaion igoera Debabarreneko Mankomunitateak Udalari aplikatutako berbera izango da, hau da, %2,73.

“PRODUKTU FITOSANITARIOEN APLIKATZAILE” TXARTELA

Gai honi buruzko bilera informatiboa egingo da azaroaren 25ean, 15:00etan Galdonan. Gipuzkoako Foru Aldundiko bi teknikari etorriko dira gai honen inguruan sortutako zalantzak argitzera. Interesdunek izena eman dezakete:

943 74 40 67 (Debemen) edo 943 60 35 09 (Mubae) telefono zenbakietara deituz.

GURE KABIA HAN DAGO, BAINA ETORRIKO GARA BERRIZ ERE

Koldo Beristain Piker eta Arantza Albisu gure artean izan dira aurtengo udan, eta beraiegana hurbildu gara Ameriketara aldean bizitza nola doakien erreagotik ezagutzearren. Dagoeneko urte asko dira Mutriku-tik alde egin zutenetik, baina oraindik ez zaie ahaztu beren txokorako bidea. Estatu Batuetan bizi-toki duten Connecticut estatuko Old Saybrook herrira bueltatu dira, han dute ta familia zain, baina pare bat urte baino lehen izango dira berriz gure artean, ziur egon.

Zerk eraman zintuzten Ameriketara aldera?

Familia guztia Argentinan barrena ibili zen, baina ni ezin izan nintzen joan soldadutza kontuak tarteko. Gurasoak eta anai-arrebak etxera bueltatu zirenean, neuk ere bidaia bat egiteko egarria asetu behar nuela sentitu nuen eta han joan nintzen Canada aldera 1967 urtean, abentura bila, mundua ezagutzeko intentzioarekin. Estatu Batuetara joan nahi nuen, baina harako paperak egitea zaila zenez... Montrea-lera.

Handik urtebetera, neu joan nintzen Agur Miren alabarekin, Koldoren bila. Eta Canadatik Estatu Batuetara aldatu ginen. Gure ilusioa zen han bost urte egin eta gero etxera itzultzea. Bueltatu ere 1974 urtean bueltatu ginen Mutrikura, baina lanik ezin aurkitu eta 75ean berriz ere Estatu Batuetara. Eta hantxe geratu ginen seme-alabekin batera.

Seme-alabak hango ala hemengo?

Alaba dugu jaiotzaz eta izatez mutrikuar. Hari galde-tuz gero, laster esango dizu "bixar bertan jungo nitza-ke Mutrikura!". Beste bi mutilak, berriz, amerikanoak dira.

Hasieran turismo, azkenean hantxe gelditu lane-an...

Canadan geundela, Eibarko Armeria Eskolako zuzen-dariak deitu zidan eta euskaldunekin zorretan senti-tzen zen Mr. Winterrek lau euskaldun eskatu zizkiola esan zidan. Montrealetik Washingtonera joan nintzen aproba bat egitera eta segidan kontratatu ninduten arma-fabrika baten. Orduan Arantxa eta umeak etorri ziren eta gaur arte.

Handik urte batzuetara, armeria eskolan ikaskide izandako Julian Egizabal eibartarrak deitu zidan eta, nahi banuen, Connecticuten ireki zuen arma-fabrika lana neukala. Fabrika amerikar batzuek erosi eta Atlantara eraman zutenean, Connecticuten geratzea erabaki genuen. Abioi-motore fabrika baten sartu nin-tzen eta gaur arte.

Inoiz izan dugu bueltatzeko gogoia eta nahia, eta 62 urterekin erretiroa hartutakoan bueltatzea pentsatu

ere bai, baina Koldobika semea auto-istripuan hil zen eta... Hantxe dugu gure kabia, seme-alabak, eta bilobak ere bai.

Hizkuntzarekin zela moldatu zineten?

Hasieran gogorra egin zitzaigun ingelesa. Emigratio departamentuak antolatutako ikastaroetara joan ginen, baina Arantxak, ume txikia genuenez, utzi egin behar izan zuen, eta gehiago kostatu zitzaion. Lehe-nengo lauzpabost hilabeteetan asko kostatzen zen, baina seigarren hilabeteetan, ene!, saltoa egin eta hiz-ketan hasi... Eta ondo moldatzen ginela konturatu ginen telefonoz aditzera eman nahi genuena ulertzen zigutenean.

Estatu Batuetan zaudetenean, hemengo zer har-tzen duzue faltan?

Noski, gu mutrikuarrak gara eta hemengo familia eta lagunak barru-barruan dauzkagu eta horiek hartzen ditugu faltan. Eta horrekin batera, kaleko bizitza; hemengo hau ez dago han. Han etxeetan batzen gara lagunekin, baina ez kalera irtenda. Han ez dago txiki-teorik edo taberna bateko terrazan jarri eta koadrillan egon. Eta hori guk asko estimatzen dugu eta han gaudenean asko hartzen dugu faltan.

Eta hemen zaudetenean, hango zer?

Hango bakea, lasaitasuna. Familia-bizitza gehiago egiten da han. Han ordu gehiago ematen da etxe barruan, etxe-koekin. Hemen gehiago da kalea, koadrilla... Eta, noski, han utzitako familia ere hartzen dugu faltan, seme-alabak eta bilobak!

Mutrikuarren batek Ameriketara joan nahi badu, aholku bat...

Lan-asuntoa gaizki dago han, baina etorri oporretan. New York ezagutu egin behar da. Nik ez dut hura bizitzeko nahi, baina ikusgarria da. Mundu bat. Eta kotxezaleentzat, 66 Route, Chicagotik Los Angelese-ra.

Herrixak egindako eleizia

Mutrikuko historixia eta arkitektura azaltzeko orduan, askotan, urte eta jabe mordo baten berri ematen digue. Hori, ondo do, baiña ez degu ahaztu bihar etxe eta eraikin bakoitzaren atzian –herrixarren– historixa ederrak dozela. Konparaziotarako, Mutrikun parrokiara dotoriaz ze esan geinke? Ba, auzolanian egindakua dala. Eta hori ez da kontu makala.

Aurreko eleizia gaur egungo Beheko Plazan zauan. Gotiko estiloko eleiza haura 1790. urtian behera bota zeuen, egiturak kaltiak zakazen-eta. Horma batzuk okertuta zoen, batetik, aurreko gizaldixetan izandako sutien ondorioz, eta bestetik, ordura arte egindako konpocketak ez ziralako beti oso txukunak izan.

Eleiza berrixa egitzeko tokixa aukeratzeko orduan, ez zauan adostasunik, batzuek, lehengo eleizia egondako tokixan egitxia nahi zeuen, beste batzuek, komenduaren aldamenian egitxiaren alde agertu ziran, eta beste batzuek berriz, udaletxeko plazan nahi zeuen, Arriturriagako iturritxik hurre.

Azken toki hori aukeratuta, obrak 1803an hasi ziran. 1843an, dan-dana amaitxu gabe bazuan ere (eskailetak, eleizatarixa... gerotxuago egingo zitxuen), eleizia kotsa-grau eta lehen mezia ospatu zeuen. Ez eizue pentsau 40 urtian eleizia egitzen jardun zeuenik, e! Tartian, motelaldixak –diru-faltagaitxik eta arazo teknikuengaitxik– eta geldialdixak egon ziran, azken horrek gerrak eraginda; batetik, frantsesen kontrako Independentzia-gerria (1808-1814) eta bestetik, Lehen Karlistadia (1833-1840).

1799ko proiektuan, auzolana (*auzalan, o lavor concejil o vecinal*, orduko idazkeran) antolatzeke modua agertzen da. Lehelengo eta behin, auzolana zer dan eta zetarako erabilli izan dan azaltzen da *“auzalan o auzolan, término mui conocido en el País Vascongado contribuyendo personalmente con igualdad, y sin interés por el común beneficio. [...] Este arvitrio con el qual los antiguos vencieron grandes empresas en los siglos mas escasos de moneda...”*.

Eleiztar bakoitzak (orduan, herrixar beste eleiztar zauan), urtian, hamar egunetan lan egin biharko zonan: *“que cada feligrés admita gustosamente el pequeño sacrificio de diez días (10 jornales o auzalanes) en cada año durante la obra”*. Andrazkuak zein gizonezkuak, guztien premixa zauan eleizia egitzeko, *“todos los feligreses de ambos sexos contribuirán a la construccion del nuevo templo con diez días al año, los hombres desde 17 años inclusive hasta 60 y las mugeres desde 16 inclusive hasta 56”*. Danetara, 1.300 lagun.

Dirua jarritxa auzolanetik libratzeko aukeria zauan, *“los contribuyentes podrán eximirse con pagar en dinero el todo, o parte de los jornales de cada año, es a saver los hombres a razón de 4 reales y las mugeres de 21 quartos por cada día o jornal entero de que se quieran eximir”*. Dirutan ordaindu biharrian, jenerotan (karia, harrixa, hondarra...) edo zerbitzutan “pagatzeko” aukeria ere ematen zan, *“se admitirá por jornal o equibalente de jornal, cal, mortero, piedra mamposteria labrada o sin labrar, arena, todo carreto o conduccion y qualquiera otro material que conduzca para la obra”*.

1828an, Mariano Jose Lascurainek proposatu zonan auzolanaren ordeza ordaindu biharreko “kuotia” txikixagua izatia. Halaixe erabaki zan, *“que cada feligrés siendo varon contribuia con 8 reales anuales, y siendo hembra con 4 reales”*. Itxura danez, hola, mutrikuar asko prest agertu zan dirua jarritxa auzolanetik libratzeko.

Auzolanak ez ziran txantxetarako, Arbeko harrixa portura eruatea eta handik eleizara, morterua prestatzia... Adibide modura, 1828ko ekañian erabaki zan, auzolana egitzeko prest agertutako baserritzarrek, urrixaren 1erako, Miruaitzeko harrobitxik kare-haitza eruan biharko zeuela eleizia egitzen zabilten ingururairio, gizonezkuak hamarna burdikada kare-haitz eta andrazkuak bosna. Sasoi hartantxe, maiñelek, auzolanian, hondarra ekarri bihar izan zeuen txalopatan, Ondarruatik Mutrikuko moillara. Gero, baserritzarrek karriatuko zeuen hondar haura Arriturriagarairio, berrogeina burdi gizonezkuak, eta hogeina andrazkuak.

Dana dala, hainbat lan diru truke egitzen ziran, derrigorrezko auzolanetara jo gabe. Esaterako, 1829ko maiatzian enkantian jarri zan, batetik, 4 karabi erretzia, bakoitza 50 edo 65 kintxalekua; eta bestetik, 800 burdikada hondar ekartzia Ondarrua edo Debatik.

Auzolanak antolatzia eta diruak-eta jasotzia ez ei zan kontu erreza. 1833ko iraillian, Mutrikuko eleizako maiordomuak Eleiza Berriko Batzorde Ekonomikokuei idatzi zixuen azalduz arrantzalieke ez zeuela ordaintzen auzolanaren ordeza jarri biharreko dirua: *“los marineros de este puerto es la clase del vecindario que mas se distingue por su morosidad en el pago de dho arbitrio”*. Kontuan hartu bihar degu bostehun arrantzaletik gora zozela herrixan.

Beraz, hemendik aurrera, Mutrikuko parrokiara Gipuzkuako eraikin neoklasikorik aitzagarrixena dala esatiaz gañera, ez ahaztu esatia herrixarrek auzolanian egindakua dala. Danek jarri zeuen zeozer, batzuek izerdixa, eta bestiek dirua.

Josu Larrañaga Arrieta

JOSE ARRUNATEGI SANTOS

bizitza oso bat mutrikuarron osasuna zaintzen

Jose Arrunategi Santos. Don Jose edo mediku txikixa ezize-nez ere ezagutzen dugu mutrikuarrok azken 44 urteetan gure osasunaz arduratu den mediku peruarra. Hogeita bederatzirte zituela ailegatu zen Mutrikura, Constancia emaztearekin batera, eta hiru seme-alabako familia osatu zuten. Kirolean laguntasun handia emandakoa, futbolekin eta txirrindularitzan aspaldidanik eta sakibaloian eta zestan ere bai azken urteetan, hamaika izan dira kirola egin ahal izateko azterketak medikua egiteko bere eskuetatik igaro diren mutrikuar gazteak. Iaz udalak antolatutako Kirolaren galan herriaren errekonozimendua ere jaso zuen herriarentzako urteetako dedikazioagatik; lehenago futbol eta txirrindu taldeek egin zioten omena. Umorearen botika bizitzako une guztietan erabiltzen maisu handia den medikua erretiratzera doa, berak egindako Medikueña etxean deskantsatzera.

Non ikasi zenuen medikuntza?

Perun ikastetxe publikoetan ikasteko giro nahasia zegoen eta, oro har, Hego Ameriketara ere bai, eta kurtsoak galdu egiten ziren. Urte asko behar ziren karrera burutzeko. Unibertsitate pribatuetan, oster, ezin zen ikasi, diru asko behar zen eta. Hori dela eta, Zaragozara etorri ginen hiru lagun Perutik.

Zerk eraman zintuen medikuntza ikastera?

Nire herrian, Perun, gauzak gordinagoak dira hemen baino. Han, medikutarako eta botikatarako diru asko behar da, eta osasungintza ez dago edonoren esku. Hamar anaietako batek begietako arazoak izan zituen eta gazteena eta ikasiena neu nintzenez, neu ibili nintzen berarekin aurrera eta atzera, Limara joan eta mediku artean... Orduan, gazterik egindako ibilaldi haietan erabaki nuen medikuntza ikastea eta beharra zutenei laguntzea. Ta garrantzitsuena, anaiaren arazoak konpontzeko oftalmologia ikastea erabaki nuen.

Zerk ekarri zintuen Mutrikuraino?

Karrera Zaragozan amaitu eta gero Bartzelonara joan nahi nuen lanean hasi eta ikasten jarraitzeko, Barraquerrenean. Bizitzak hara eta hona eramaten gaituenez, Torrelavegako ospitaleko urgentzietan lan egiteko eskaintza jaso nuen eta haraxe joan ginen.

Hantxe ezagutu nuen Constancia, erizain lanetan zebilela, eta harrez gero, hemen gaude. Torrelavegatik Bergarara etorri ginen, Constanek familia han zuelako, eta nik Mutrikun hutsik zegoen plaza bat hartu nuen seguridade sozialean.

Baina kontratua egiteko zailtasunak izan nituen lan-ministerioan, oraindik nazionalitate peruarra baino ez neukalako. Paperak konpontzeko Arrunategi aitonaaren jatorriak asko erraztu zidan.

Gero, Madrilera joateko aukera ere izan nuen, baina ordurako Mutrikun bizitzen jarri eta familia bertan osatzeko erabakia hartu genuen.

txirritxa
.com

**SAR ZAITEZ GURE WEB ORRIAN ETA
AURKI EZAZU PROMOZIO BEREZIAK!**

Tel. 946 832 600

Gardotza Industrildea, 3 > 48710 Berriatua > Bizkaia

aparra

Jantziak eta pitxiak

Gazte eta helduentzako moda,
eskaintza berria prest daukagu!

Erdiko kalea, 29 Tel.: 943 60 45 94

Zure herrialdearekin harremanik ez duzu eten...

Beti saiatu izan naiz bost urtero hara joaten, eta sarriago ere joan gara. Ama eta anaiak han izateak lagundu dit harako bidea ez ahazten. Gainera, pozik esan dezaket etxeko guztiek harako bidea gustura hartu izan dutela beti. Orain ere, Leticia alaba hantxe dago. Emazteak bizitzera hara joateko proposamena egin zidan, baina han bizitzea oso gogorra da, hango injustiziak, hango gabeziak...

Nire herrira joaten naizenean hango herritarrei ahal dudana laguntza guztia ematen diet eta kontsulta pasatzen jarduten dut hango iloba batekin batera. Penagarria da hango osasungintzaren egoera. Zerbitzu publikorik ez dago eta ordaindu egin behar dira medikua eta botikak, eta jendeak ez dauka. Horregatik, hara joaten garenean turismo egitera baino gehiago lanera goaz.

Lau hamarkadatan mutrikuarren osasunaz arduratzten... Nola dago mutrikuarren osasuna?

Pentsatu daitekeenez, gauzak asko aldatu dira 44 urtetan. Jendea gehiago bizi da, jendeak gehiago zaintzen du bere burua, baina gaisotasunak ere larriagotu egin dira. Ikusi besterik ez dago minbizia nola ugaritu den azken urteetan. Jendea gehiago zaintzen da, eta medikuarenera ere lehenago joaten da, baina medikuarekin zerikusia dutenak baino beste iturri batzuetatik datoz gaitzak gaur egun, estresa, kutsadura, elikagaiak, elikadura-katea... Horiek hartu beharko lirateke estuago.

Hizkuntzak arazorik sortu dizu inoiz?

Inoiz ez. Eta horretan oso eskertuta nago mutrikuarrei, asko lagundu didatelako komunikazio arazoak izan ahal zirenak gainditzten. Gaizki ulertuak izateko arriskua ere hor izan da, baina asmo ona dagoenean beti gainditzten dira arazoak. Adibidez, ailegatu berritan, egun batean ama-semeak etorri ziren kontsultara eta amak "tiene la silla rota". Ni ahoa bete hortz. Gero esan zidaten "ombli-go" esan nahi zuela amak, eta euskaraz irten hari.

Oroitzapenak, hamaika izango dituzu onak eta txarrak...

Kontu txarrak ahazten edo behintzat pasatzen saiatu behar da, bizitza berez da ta gogorra. Nik nahiago dut une alaiak eta pozgarriak gogoan hartu. Zoritarrez edo zorionez, pertsona gara eta denboraren poderioz pazienteak baino lagunak etortzen zaizkigu kontsultara eta kalean ere ikusten ditugu horiek, eta horiek osasuna galtzen ikustea sekula ez da gozoa. Une txarretan bat dut gogoan, Kostolako Luis Mari hil zenean, Kostola baserritik herrira jaisten kotxea gelditu eta negarretan denbora luzea eman nuenekoa (oraintxe ere begiak bete zaizkio).

Herri txikieta pazienteak baino, lagunak etortzen zaizkigu kontsultara, eta horrek gaizki pasarazten dizu pertso-

naren osasun soila baino, pertsonaren bizitza duzulako presente.

Eta anekdotak, hamaika izango zenituen...

Paziente batek ez zidan kasurik egiten eta honela esan nion: zuk jarraitu erretzen eta jarraitu edaten, baina egin ezazu bizitza-aseguru on bat, emaztea ondo lagatzeko. Hori esan eta hurrengo egunean haren lagun batek galdetu zidan ea zer esan nion pazienteari, sekula ez bezala zaintzen hasi zela medikuak ez dakit zer esan ziolako.

Beste bati galdetu nion: alkoholik edaten duzu? Ta ezetz berak. Ta, ardoa edaten duzu? A, hori bai!

Jubilatzera zoaz. Zertan erabiliko duzu denbora?

Nik oraindik lanerako ikusten dut neure burua eta jubilatut egin nautela esaten dut beti, legez hala egin behar delako. Baina aukera baldin badut, nire kontsultan jarraitzea gustatuko litzaidake. Eta egunean izango dudana denbora gehiago hori, ba baratzean lan egiteko erabiliko dut, belarra moztzen, tomateak landatzen... Eta herrian mediku baten kolaborazioa behar dutenean, ba hortxe egongo naiz nire laguntasuna eskaintzen.

Bukatu aurretik Don Josek, Mutrikuko herriari esker ona adierazi nahi izan dio, mutrikuar guztiei, etorri zirenean hain ondo hartu zituztelako eta horrenbeste maite izan dutelako. Bai, maitatua eta estimatua sentitu dela dio Perutik etorri zen mediku mutrikuarrek.

Gizonezkoen
ileapaindegia

IMOTZ

Erdikokale, 34 - behea MUTRIKU Tel.: 943 60 41 62

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

Semea, alaba, semaba,...?

Kaixo! Aspalditik irakurtzen dut zuen txoko hau eta antzeko gaiak jorratu dituzue noizbait baina hau uste dut ezetz. Tira ba, gauza da nire familian badagoela adin txikiko bat, zerbait... desberdina dena. Txikitan dena normala zirudien eta jaiotzerakoan medikuek ez zieten ezer esan gurasoei. Neska da, ordea, inoiz ez du panpinekin jolastu nahi, beti mutil artean dabil eta aurten jada ilea motz moztu behar izan diote... Zer egin beharko genuke gertukook? Mari-mutila da, lesbiana, ala zer? Oso galduta gaude eta ez dakigu non-dik jo.

Kaixo! Normala da nahastua sentitzea, izan ere, sexualitateaz dugun kontzeptuak dena nahastera garamatza... baita beldurtiak izatera aniztasun ereduaren aurrean.

Txiki honi dagokionez, ezin dezakegu esan mari-mutila den ala ez (hau nahiko kontzeptu kaskarra baita) ezta lesbiana den ala ez (ze, seguruenik, hori nerabezaroan deskubrituz joango da baita bera ere!). Alegia, lehenik eta behin desberdindu egin behar ditugu: izaera, joerak eta desirak (erotikoak).

Ez da berdina, zein naizen, nolakoa naizen eta zein dudan gustuko. Hiru hauek eskutik joateak gure sexugenero sistemaren ondorio da baina neska izaiteak ez gaitu ezertara derrigortzen, gogoratu, ezta gorputz konkretu bat izatera. Alderantziz, garen gizon eta emakumeak eraikitzen ditugu gure joera eta desira konkretuekin.

Beste edozein portaera edota arazo gisa interpreta dezakegun joera bat adin txikiko baten ikusten dugunean bezalaxe egin dezakegun hoberena laguntze jarrera bat garatzea da. Laguntzea elkar-joate zentzuan. Gu informazioa eta galderak, epaiketarik gabe, helaraziko dion heldu babesleak gara eta berak bere burua deskubrituko du, gurekin deskubrimenduak partekatuz.

Berari inoiz galdetu al diozue? Ala erantzunaren beldur ere bazinaten? Eta zer mari-mutiltzat jotzen badu bere burua eta harro badago? Eta zer mutila bada? Eta zer noizbait lesbiana bada? Eskerrak berarengan pentsatzen duten helduak dituela gertu! Zuek modukoak!

Honen harira, azken ohar bat. Agian, erraza iruditzen zaizue orain plana aldatuta "mari-mutil" bati laguntzea, berarekin haztea; agian ikusi duzue desiraren orientazioa ez dela momentuz gaia... baina akaso gal-

duago sentitzen zarete identitatearen esparruan.

Tamalez eta zorionez, tamalez oraindik beharrezkoa delako eta zorionez, behintzat badugulako, orain dela pare bat urtetik lan izugarri bat burutzen ari da Chrysallis Haur Transexualen Familien Elkarte eta jada badu, orain dela urtebete ingurutik edo, bere azpi-sail propioa Euskadin. Hau bada bidea, ez zaudete bakarririk. Jada informazio, errekurtsio eta laguntza mota desberdinak dituzte elkarte honetan eta hauek partekatzeko eta jende gehiago barne-hartzeko guztiz prest daude.

Dena den, gogoratu, galdetu hainbeste niri edo bestelako profesionali, ezta antzeko esperientziak bizi dituztenei, guk ez baitugu zuek beste ezagutzen zuen txikia. Galdetu iezaiozue berari, hain garrantzitsuak eta hain propioak direnak segituan identifikatzen eta adierazten baititugu txikitatik. Bera izango da gidari eta zuek babesle.

...Gehiago jakin nahi?

Edozein delarik zuen irtenbidea, edota edozein delarik beste edozein irakurleren egoera, badaukagu arlo honetan gehiago sakontzeko proposamen literarioa:

*Trans*sexualidades: Acompañamiento, factores de salud y recursos educativos*
Raquel (Lucas) Platero.

Honetan, Lucasek trans* haurtzaro eta nerabezaroen inguruan aholku eta hezkuntza-tresna

desberdinak batzen ditu, hasierako sarrera aurkezpen eta testuinguraketarekin batera.

Liburu paregabea
www.ed-bellaterra.com-en
dohain
lor dezakezuen!

Galderak edo zalantzak argitzeko:
nageura@gmail.com

BASERRI GIROAN MARITXU GOIKOETXEAren

San Andres eguna hurbilean, Astigarribia aldera jo nahi izan dugu aspaldiko kontuen bila, baina urruti samar aurkitu dugu informatzailea. Bizitzaren ildok jarraituz, Arno mendikatea bi aldiz zeharkatu behar izan du gure Maritxuk bere Jauregi baserri-tik, Olatzera lehena eta Larangara bigarrena. Abegitsu hartu gaitu bere etxe ederrean.

Nola bizi izan zenuen San Andres eguna Jauregi baserrian bizi zinelarik?

Hautzarotik eta ezkondu nintzen arte hurbiletik bizi izan nuen eguna, eta ziur ikuspegi ezberdina izango nuela adin bakoitzean. Mahai inguruan biltzen ginen familiakoak, eta horixe zen eguneko unerik garrantzitsuena. Gogoratzen naiz, nola, urte batzuetan behintzat, Zumaiatik etortzen zen gure familiakoa zen D. Inazio Goikoetxea meza ematera. Trenez egiten zuen Mendaro artekoa, eta oinez etortzen handik Astigarribiara. Alderantziz bueltakoa. Goizeko hamaiketan izaten zen meza, eta meza ondorenean eliza atarian biltzen zen jendea solasean, bazkaltzera bakoitzak bere baserrira egiten zuen arte.

Nire akorduan korrida egiten zen arratsaldez eliza aurreko plazatxoan. Gure baserriko zezenak toreatzen ziren, eta gure mutilek egiten zituzten toreatzaile lanak. Ez ziren hiltzen zezenak, jakina, baina dotorezko banderillak prestatzen genituen kolorezko papertxoak ebaki eta kolaz erantsiz makilei.

Arratsaldea aurrera, erromeria hasten zen, jende ugari bilduz eliza bueltan. Bertakoez gain, Mutriuko beste bailaretatik, Mendarotik, Hartzabaletik, Lasturtik... etortzen zen jendea, eta giro polit eta alaia sortzen zen. Erromeria ederrarekin bukatzen genuen eguna.

Zuen zezenak aipatu dituzu. Kontaiezazkiguzu horiei buruzkoak.

Gure baserrian beti ezagutu izan ditut zezenak –jotelaixak, dio berak–, eta neguan Arno mendian euren kasa ibiltzen ziren noizbehinkako begirada bat emanda; ugaltu ere bertan egiten ziren. Kolore gorrixkak ziren, sendoak eta handiak. Uda aldera, jaiak hurbiltzen zirenean, sokamuturretara eramatekoak zirenak etxera jaitsi eta bertan gobernatzen genituen; pentsua gehituz, kalean ondo ibiltzeko moduan jartzeko. Mutriku eta inguruko herrietako

kaleetara joaten ziren gehienbat, baina Tolosaraino ere iritsi ziren nire akorduz.

Orduan ez zegoenez gaur bezalako kamioirik, nola eramaten zituzten Tolosaraino?

Leku guztietara bezala: oinez! Gogoratzen naiz baten, aitaren arrebak lagunduta Itziarko Sakaraino joan, haiekin batu eta elkarrekin joan zirela inauteri festetara Tolosaraino. Bertan hiru egun pasatuta bueltatu ziren. Gure etxetik bi zezen eramane zituzten, eta Sakanetik beste bi bai gutxienez, edo agian gehiago. Asto banari lotu eta begiak estalita eramane zituzten tentu handiz.

Nahiko lan izaten zen jai buelta horietan, eta etxeko lau mutilak ibiltzen ziren aitari laguntzen: Isidro, Joxe, Inazio eta Pedro.

Eskolara joaterik izan al zenuen zure ume denboran?

Bai, eta, beste denbora batzuetan ez bezala, iraunkortasunez aritu ginen gure adinekoak. Bekoetxe baserriko sakristauak, eliza lanetan ere hura ibiltzen baitzen, ematen zigun eskola euskaraz, nahiz eta liburuak erdarazkoak izan.

Zer nolako bizitza egiten zenuten Jauregin?

Beste baserrien antzekoa. Garia eta artoa ziren gure oinarritzako jakiak. Garia igitaiarekin ebaki, azaok eta muturrak egin eta metatu. Normalean, makinarekin aletzen genuen, baina inoiz gogoratzen naiz etxaburuan harri baten kontra azaoak kolpatuz aletu izan genuela, harriaren behealdean jarritako aska batean bilduz gari aleak.

Artoa biltzeko orduan, marinel jendearekin egiten zen tratua. Haiek biltzen zituzten artaburuak, eta orriak kenduta ematen zizkiguten. Eurek orriekin malutak egin eta arrantzarako erabiltzen zituzten.

Beste janari garrantzizkoa indiarra zen, eta baita barazki, fruitu, arrautza, esnea... Behiak genituen esnetarako, eta haragitarako ere hazten genituen txahalak. Arestian esan bezala, edozein baserritako bizibidea.

Jauregi Deba ibai bazterrean egonik, angula harrapaketan ere saiatuko zineten, ezta?

Bai, baina ez Torre eta Bekoetxeakoak bezainbeste. Haiek txanelak zituzten ibaian zehar ibiltzeko eta gu lehorretik saiatzen ginen baheak erabiliz. Inoiz joan izan naiz laguntzera, baina gizonen lana zen hura. Normalki, trenen tunela pasatu eta inguru hartan ibiltzen ziren. Hurrengo egunean hiltzen genituen tabako urez. Inoiz gordetzen genituen askaren batean, prezioa hobetzeko asmotan, baina ez genuen aska handirik horrela maiz jokatzeke.

Baserriko produktuak saltzera nora joaten zintzen?

Angula kontuan jardun dugunez, haiek Mutrikuko Mendixanera eta Debako Txurrerira saltzen genituen, eta inoiz Elgoibarrera, hala eskatuz gero.

Baserriko produktuekin laster hasi nintzen Mutrikura joaten plazakoa egitera. Gogoratzen naiz Azpeitira izebaren etxera egindako bidaia baten ondoren izan zela. Astoaren gaineko otarrak betetzen genituen esne marmita eta beste produktuekin, goizeko zazpitan atera, eta, astoaren aurretik jarritz, han nintzen Beheko Plazan zortzietarako. Erosoagoa bueltakoa asto gainean jarrita.

Gaur egun ere, Astigarribia edo Olatzen bezala, nire ardura izaten jarraitzen du plazakoa egiteak. Dena den, izugarri aldatu dira gauzak. Sasoi hartan, baserri guztietatik joaten ginen –asto-tokia zegoen hiltegi ondoan kaleetan enbarazurik ez egiteko– eta plazan egiten ziren ia erosketa guztiak. Gaur, oster, oso jende gutxi azaltzen da merkatu-
ra.

Jauregi baserritik Olazko Ubee baserrira ezkondu zinen. Aldaketa handia izan al zen?

Ez nabariegia. Bizitza berdintsua zen batean zein

bestean: animaliak, baratzea, lurrak..., nire eguneko plazakoa... Astigarribia eremu irekia, itxiagoa Ubee. Ama izatea eta familia hazi beharra izan zen aldaketarik nabarmenena. Auzolanean egiten ziren lan asko, elkartasun handia zegoen orduan.

Beste lan motarik izaten al zen baserrian?

Jakina. Orain arte janari kontuak ibili ditugu solasean, eta edari kontuak ahaztu zaizkigu. Sagardo polita egiten genuen Ubeen. Orain gutxi esaten zidan batek azkenengo benetako sagardoa bertan edan zuela ezusteko bisita bat egin zigunean. Egia esan, genituen sagar mota guztiak erabiltzen genituen: san juan-sagarra, geza-gorria, urdin-sagarra, bost kantoia, errege-sagarra... Badakit denak batera botatzen genituela dolarera, baina ez dakidana da zein kantitate izaten zen bakoitzetik. Sagardo ona ateratzen genuen; gaur ezin da halakorik egin, sagar mota asko desagertu egin direlako.

Beste beharrezko lana karea lortzea zen. Baserriko paretak letxada edo kare-esnearekin zuritzen ziren eta ongarri bezala erabiltzen zen soroetan. Ubeen harriz egindako karobi handia geneukan, eta kare-harriz bete ondoren, han saiatzen ginen hiru bat egunetan sasi, ote eta egurrez sua mantentzen kareharria birrindu arte.

Ba berriketan berriketan, guk ere esan nahi dizuegu, badirala hainbat gauza martxan ipiniak BAI TXO euskera/kultura elkartetik:

–Arnasgunea Tailerrak. Herri euskalduna gera eta hala izatea nahi degu, ala ez?

–TELP Tailerrak. Hizkuntzarekin eroso, nonahi eta noiznahi sentitzeko.

–Garrantzitsua da norberaren jarrera, bes-teek egiten dutena egiten dutela. Nik zer nahi det? Ni zergatik nago beti zalantzan? Zergatik dute besteek lehentasuna? e.a.

–Hizkeraren (mutrikueraren) memoria jaso, bere balorea eta, era berean eman beharreko erantzuna gaurko bizimoduari, berritasunei eta abar, adibidez, teknologian.

–Geure hizkuntzan dauden kontsumo gaiak aurretik: prentsa, liburu, telebista, ordenagailu, proiektu, produktuak...

–Berriketalaguna proiektua, euskera praktikatzeko laguna, ikasleentat eta bultzada behar dutenentzat.

–Harrera etorkinei. Bitartekoak ipini elkarren berri izan, ikasi/erakutsi, kultur trukerako...

–Hizkuntzaren inguruko gorabeherak zabaldu facebook bidez.

Horrela zerrenda luza dezakegu, baina gakua ez da hori, gakua da zeregina dagoela, eta oso garrantzizkoa dala herritarrok hurbiltzia zeregin hoietara.

BERRIKETAN

Berriketan esaten diogu Mutrikun elkarren arteko marmarrari. Inora ez dijuan esamezari, eta aldi berian kezkatzen gaitxuen zeresanari. Ez zaigu axola, bazaigu axola baina... botatzen diot amua ia besteak horren gainian zer dion, zer ez dion...

Ez dala berdin talde bat izan ala mugimendua. Eta horregatik ALTU, ARGi eta GARBI adierazi nahi dizuegu mutrikuarroi, animatzeko: batzarrera etortzeko, atiak irikitxa daukazuela asteazkenetan, 7etan, Luardon.

Edozein ekarpen egiteko, iritzia emateko, eta besterik gabe gure berriak jaso nahi badezue bidali zuen helbide edota mezuak hona:

baitxoelkartia@gmail.com

Camping
Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

GREGORIO AZKUE

ETXEKO TEL. 943 60 43 17
DENDAKO TEL. 943 60 36 43
OKINDEGIKO TEL. 943 60 45 12

KAIXO IMANOL, ASPALDIKO!

Aisialdia

Kaixo txantxangorritxoak! Jada pasatu zaizue Gaba Beltzean igarotako beldurra? Ohartu ez bazineten ere, kalea kolorez betetzea lortu genuen, hainbat pertsonai ezberdin ibili ziren kalean zehar, alde batetik bestera haurren atzetik eta hauei irribarre nahiz ikara aurpegiak janzen, horien artean, mojak, apaizak, lepradun umeak, medikua, erizaina... aritu ziren lan hau burutzen. Aurten gainera Mutrikuko umeek ausardia guztia erakusteko beta eskaini ziguten. Aurreko urteetan baino haur gehiago hurbildu ziren gugana eta nola ez, gu pozez zorutzen. Milesker haurrez gain, haien eskuak zabaldu eta laguntasuna eman ziguten inguruko artistei! Aurten, ohi ez bezala, ekintza desberdina antolatu genuen, herrian barrena aritu ginen beldurrezko txokoe-

tan kuxkuxeatzen, bertan agertzen ziren pertsonaiak ezagutzen eta gorputzean oilo ipurdia jartzen. Baina ez ostiralean soilik, larunbatean nerabeek ere haien txandaz gozatzeko aukera izan zuten. Gaztelekuko ekintza moilan burutu genuen eta hori bai gazte pila! Hauxe festa giroa!

Hala ere, joan zaigu jai giroa bai, ohartu gabe, irribarreak ihes egin digu ahotik eta eman diogu ongi etorria aspaldian ikusi gabeko Imanol lagunari. Ez dakizula nor den Imanol? Ezin liteke...

Etorri zaigu bai Imanol, esku artean guardasola dakarrela, eta ekarri digu gorputzean eragin negati-

boak sortarazten dizkigun tenperatura baxuzko egun laburrak. Opariak ere ez zaizkio falta hala ere! Alergiak, gaitxotasunak, arazo digestiboak nahiz arnas gaitxotasunak... aldarte ahortzi gabe! Askotan neguko giroak ere geure barrena trizatzen du, baina...

GORA BIHOTZAK ETA MUGITU IPURDIA! Txantxangorri ekinean egongo da azaroan ere. Atera nagiak, jantzi irribarrea aurpegian eta etorri gugana, esku zabalik hartuko zaitugu gure ospakizunean eta! Txantxangorritxo etorri!

Txantxangorri aisialdi taldea

APALLU
ITURGINTZA

Telf.: 600 316 381 - 943 02 98 61
San Agustin, 3 - Mutriku

apallu@apallu.es

www.apallu.es

Gorritxu
autoak

Pol. ANTZOMENDI - Galdona bidea
MUTRIKU ☎ 943 60 31 86

gorritxuaautoak@hotmail.com

AIUR
Zortzi urte Aiur!
Matxo potoloak
etxeko denon ize-
nean, bereziki
Anddek eta Xuba-
nek.

IZADI
Zorionak gure
etxeko txipriztina-
ri 21ean bere urte-
betetze eguna
izango delako.
Matxo handi
bat etxeko
danon izenean.

URTZE
Zorionak eta ondo
pasa zure urtebe-
tetze egunean,
matxo handi bat
etxeko guztien
partez.

LIZAR
Zorionak Lizar 2
urte bete dituzu-
lako! Muxu haun-
di bat Doistutik
batez ere Udanen
partez!

ARATZ
Zorionak Aratz!
Jarraitu beti
bezalako alaia
izaten, matxo
handi bat etxe-
koen partez.

ANE
Zorionak familia-
ko artistia azaro-
aren 26an, etxeko
danon partez.

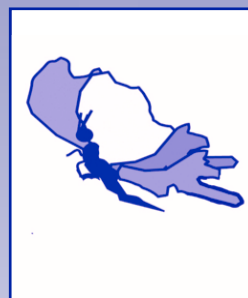
EIDER
Zorionak
Mutrikutik.

JOAKIN
Gaztetzen doan
aitxonari,
Zorionak!

MIHAELA
Zorionak azaroa-
ren 21ean zure
urtebetetze eguna
izango delako.
Bederatzi urte
handi!! Ondo pasa
eta matxo handi
bat guztion izene-
an.

KALAPUTXI
Zorionak zure
urtebetetzean!
Zorionak Txantxango-
rri, Bai Txo!, IXA-
Sexuenea, EMA...
Josu, Iñigo, Garbiñe,
Nekane, Nerea, Joakin,
Auro, Joseba...
Zorionak kolabora-
tzaile, idazle, irakurle...
Elkarrekin arraunean,
14garrenaraino iritsi
garelako.

KANDIDO eta INES
Azaroaren 25ean ezkondu zinetela
61 urte beteko dituzuelako.
Seme-alabak, bilobak eta birbiloben
partez, zorionak.

ITZIAR
Zorionak etxeko
danon izenian

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

ANSORREGI

Oinetakoak

Erdiko kale, 9 - 943 60 33 42

2002ko urtarrilaren 27an Ederrena zineman azken filma bota ondoren
 Josetxo Flores Lizaso *Kaskas* eta herriko hainbat ume.

LEA-ARTIBAI
 Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
 Mug: 659 879 268

ZAINTZAKO BOTIKAK Gaueko 10ak arte**AZAROA**

16tik 19ra Apraiz
 20tik 22ra Lasuen-Elezgarai
 23tik 26ra Zalduegi
 27tik 29ra Burgoa
 (zapatu goizian Apraiz)
 30 Lasuen-Elezgarai

Gaueko 10etatik aurrera
ELGOIBARREN
 (ikus 4. orrialdea)

ABENDUA

1etik 3ra Lasuen-Elezgarai
 4tik 6ra Apraiz
 7tik 10era Burgoa
 11tik 13ra Zalduegi
 (zapatu goizian Lasuen-Elezgarai)
 14tik 17ra Apraiz
 18tik 20ra Lasuen-Elezgarai
 21etik 24ra Zalduegi
 25etik 27ra Burgoa
 (zapatu goizian Apraiz)
 28tik 31ra Lasuen-Elezgarai

MENDI IRTEERA

ABENDUAK 13
 DEBA INGURUETAN
 ZEHARKALDIA
 +
 BAZKARIA

**SAN TOMAS
AZOKA**

ABENDUAK 19,
zapatua,
 Goikoko plazan
 10:00etatik 14:00etara

**ABENDUAREN 3an
EUSKARAREN
EGUNA**

Animatu
 "Euskaraz bizi nahi dut"
 ikurak balkoietan
 ipintzera!

**euskaraz
bizi
nahi dut**

Banderolak salgai:
 Azaroaren 10etik aurrera
 Agerretxo Dendan.
 Azaroaren 27an, Beheko
 Plazan, 6etatik aurrera.

Bai Txo! elkartia

**INDARKERIA
SEXISTARIK EZ!**

azaroak 7 **TAILERRA**
Autodefentsa feminista
EMAGIN ELKARTEA
 10:00-14:00/16:30-20:30 EMA TOPAGUNEAN

HITZALDI-TAILERRA
Maitasun erromantikoen
mitoak deseraikitzen **azaroak 12**
PILI ALBAREZ
 18:00 EMA TOPAGUNEAN

azaroak 19 **FILM EMANALDIA**
Te doy mis ojos
ZINEFORUM
 18:00 EMA TOPAGUNEAN

ELKARRETARATZEA **azaroak 25**
Indarkeria
sexistarik EZ!
 18:00 GOIKO PLAZAN

**ABENDU VI
ROCKAI**
GAZTETXIA BERPIZTEN !!

**05 PELAX ETA COWBOY'S
ORCHESTRA**
 ABENDUAK 05 LARUNBATA 22:30 GAZTETXIA

05 UNAI ENDEMAÑO^{REN}
ARGAZKI ERAKUSKETA
 ABENDUAK 05-06-07-08 (16:00-21:00) GAZTETXIA

06 SOUND CITY ZINE EMANALDIA
 ABENDUAK 06 IGANDEA 19:00 GAZTETXIA

12 TUTAN COME ON
 ABENDUAK 12 LARUNBATA 22:30 GAZTETXIA

13 ANVIL ZINE EMANALDIA
 ABENDUAK 13 IGANDEA 19:00 GAZTETXIA

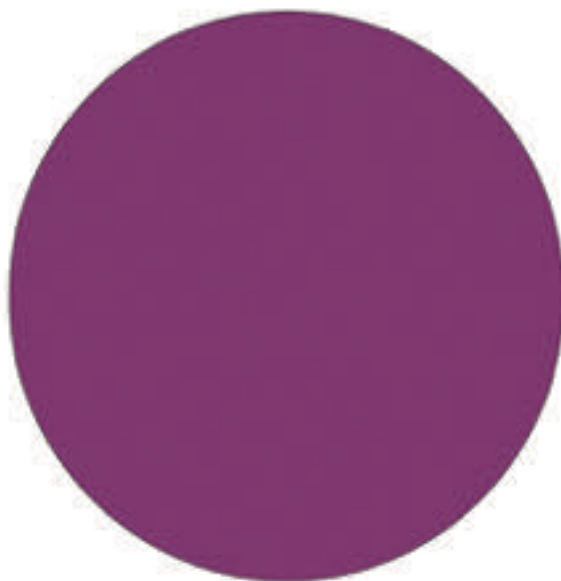
18 NEIGHBOR
 ABENDUAK 18 OSTIRALA 22:30 GAZTETXIA

**19 MRK ROCK GAUA +
THE INCULT**
 ABENDUAK 19 LARUNBATA 22:30 GAZTETXIA

26 TOOTH
 ABENDUAK 26 LARUNBATA 22:30 GAZTETXIA

EMAKUMEENGANAKO INDARKERIARI EZ!

MUTRIKU 2015

Labiel Kultur Etxean

AntzerkiaZ Blai!

azaroaren 15etik abenduaren 17ra

Mutrikuko

Udala

AZAROA

15
domeka

18:00,
EN LA LONA taldea:
SIALUK, HARTZ TXIKIAREN BIDAIA
> ikuskizun familiarra
sarrera doan

22
domeka

19:00,
ITZURUNGO UHINAK taldea:
ZAHARRAK BERRI
sarrera: 3 euro

29
domeka

19:00,
GOIZEKO IZARRA taldea:
• **ZUK EZ NAUZU SENDATUKO**
• **EGUNEROKO GAUZAK**
• **BELARRI ONA ETA ENTZUN NAHI EZ**
sarrera doan

ABENDUA

12
zapateria

18:00,
AKELARRE antzerki taldea:
• **DOKTORE, ZER GERTATZEN ZAIO NIRE ALABARI?** (Karanbolak)
• **ARRATSALDERO SEIETAN** (Onenak)
• **EUFROSINA AZTIA** (Nahastozuk)
sarrera doan

14
astelehena

10:00,
> ikastxeentzako saio berezia
AKELARRE antzerki taldea
sarrera doan

17
eguna

18:00etatik aurrera,
SANTINBANKIS antzerki taldea:
BAHIKETA
AKELARRE antzerki taldea:
HAUXE BAI BASERRI XELEBRIA!
sarrera doan